

נ.צ.: 16580.12920
גוש: 30435,36,38
הכרזת האתר: י-4115 עמ' 30.5.93 2927 IAA: 2618/0
רחוב: דהומיי, הרפוב' הדומיניקנית, הסביון, הסייפן.
תאור כללי: רוגם, מערכת גתות.
הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני

שמות אחרים: רג'ם א-טארוד

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי פתוח.
בעלות: מדינת ישראל
מפעיל המקום: מנהל קהילתי עיר גנים.
שימוש כיום: פעילות חברתית בנושאי טבע וארכיאולוגיה.

גודל: קטן - כ 8 דונם.
חפירות: עמירן ר', ברקאי ג', גרינברג ר', צינמון, שיאון ע'
ניצפות: גבוהה.
תיצפות: גבוהה מאוד.

תאור הממצאים:

הרוגם: רוגם גנים הוא גבעה מלאכותית (או "גל אבנים") שהוקם במכוון בתקופת הברזל. רוגם זה הינו אחד ממכלול רגמים במערב ירושלים (כ 19 רגמים, ע"פ עמירן) והוא הגדול שבהם. קוטרו 42 מ' וגובהו 9 מ'. יש המייחסים לרגמים תפקיד פולחני הקשור אולי לקבורה (עמירן, ברקאי), לעומתם יש הסבורים כי יתכן ובניית הרוגם קשורה לאירגון הפעילות החקלאית באזור (גרינברג, צינמון) ראה "מידע נוסף".

המתקנים: במהלך החפירה הארכאולוגית, נחשפה בצידו הדרום מזרחי של הרוגם מערכת מתקנים ליצור יין: גת (משטח דריכה, בור איגום ובור שקיעה), בורות איכסון מערות ועוד. המערכת פרוסה על פני ארבע מדרגות סלע. במדרגת הסלע השלישית קיימת מערכת מורכבת הכוללת משטחי דריכה ובורות איגום המקושרים למשטחי הדריכה בעזרת תעלות מקורות. במדרגה השנייה מצויה גת שהורחבה ורוצפה בפסיפס. שני גלילי אבן מוטלים בבור האיגום של גת זו. בכל שטח האתר ניתן להבחין בסימני חציבה משנית ובעדויות לפירוק מדרגות ורצפות. ניתן לזהות פעילות בשטח זה החל מתקופת הברזל ועד לתקופה הביזאנטית. (ע"פ ר. גרינברג)

רוגם גנים – מבט ממזרח
מתוך: אתר המנהל הקהילתי, עיר גנים

תקופות: ברזל, פרסית, הלניסטית, רומית, ביזאנטית.

רמת השתמרות: טובה.

ממצא מיוחד: מערכת גתות גדולה במיוחד.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

- יש הרואים ברוגם אתר פולחן מתקופת הברזל, ששימש לעבודת ה' אך כוסה במסגרת הרפורמות הדתיות של יאשיהו.
- יש הרואים ברגמים מקומות לטקסי שריפת גופות מלכי יהודה (ירמ' ל"ד ועוד)

יחס אתר-סביבה:

האתר ממוקם בלב שטח עירוני צפוף, ויכול, לאחר פיתוח מתאים, לשמש כ"ריאה ירוקה" וכגן לימודי בסביבתו. קיימת מעורבות קהילתית בנושא הרוגם, והחפירות הנערכות במתקנים שסביבו נעשות בשיתוף המרכז הקהילתי וה"קיבוץ העירוני".

נגישות: בינונית. ניתן להגיע ברכב עד למתנ"ס ומשם בשביל עד סמוך לאתר. לא הוסדרו שבילי הליכה לגתות או לרוגם.

שימור:

מצב השתמרות: סביב הרוגם מצויים מספר שרידי קירות בנויים גויל במצב השתמרות בינוני. רוב הגתות חצובות בסלע, אולם קיימים שרידים מועטים של משטח-דריכה עשוי פסיפס. בורות השקיעה והאיגום פתוחים ומהווים סכנה בטיחותית. נדרשת תחזוקה שוטפת, התקנת סבכות, ייצוב קירות, שימור פסיפס, שילוט, מערכת שבילים ועוד.

טכנולוגיות: שרידי קירות בנויים גויל, מערכת הפקת יין: משטחי דריכה, בורות שקיעה, בורות איגום.

מסקנות:

	ערך ארכיאולוגי מיוחד
	ערך היסטורי
	ערך דתי-תרבותי
	ערך אדריכלי/טכנו
	מייצג תקופה
	ערך נופי
	נדירות
	רמת השתמרות
	מקבץ
	פגיעות

לאתר פוטנציאל רב מהבחינה הקהילתית-תרבותית הן בשל מיקומו בלב שכונת מגורים, אך בעיקר לאור ההתעניינות הרבה באתר מצד גורמים תוך-שכונתיים. מומלץ לערב את הגורמים הקהילתיים הפעילים בשטח בכל החלטה הנוגעת לפיתוח האתר ולעודד גורמים אלו להמשך מעורבות. מצבו הנוכחי של האתר, לאחר חשיפת המתקנים החקלאיים, גרוע ביותר מהבחינה הבטיחותית היות ובורות רבים נשארו פתוחים.

יש להתקין מערכת סבכות ומעקות/גדרות. יש ליצור מערכת שבילים בשטח האתר. נערכה תכנית לפיתוח האתר ע"י רשות העתיקות - תחום שימור. יש לשמור על הרצועה הבנויה סביב האתר כרצועת הגנה בה לא תתאפשר תוספת בנייה מעל גובה הרוגם.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:

קיים קשר תקופתי/היסטורי/פונקציונלי לשאר הרגמים: 'רגם ברישי' (100) ו'רגם עטיה' (99). קיים קשר ויזואלי ל'רגם מס. 5'.

ייתכנות תיירותית: גבוהה מאוד, ברמה שכונתית.

ביבליוגרפיה:

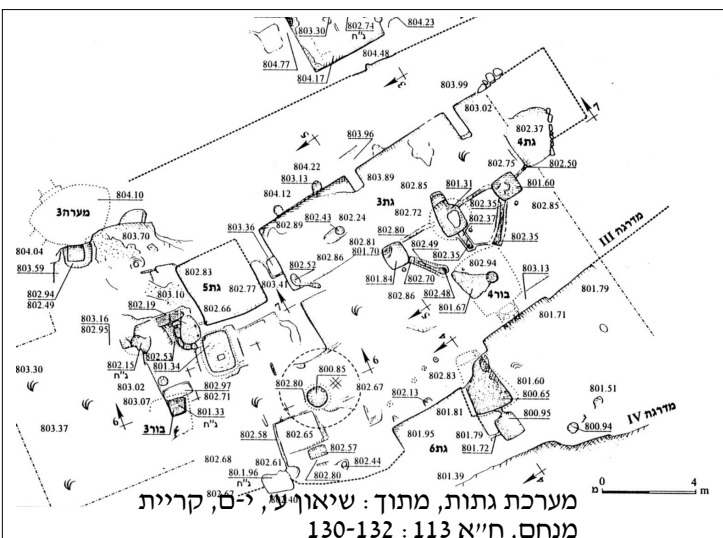
סקר ירושלים [105] אתר 4. חידושים בחקר י-ם, דברי הכנס ה-6, א. פאוסט וא. ברוך.

ועדה לקביעת גני עתיקות בי-ם עמ' 49 אתר 29. "גפן, גתות ויין בעת העתיקה".

שיאון ע', י-ם, קריית מנחם, ח"א 113 : 130-132 פרסומים שונים של המנהל הקהילתי, עיר גנים.

Amiran R. I.E.J. 8: 205-207

אתר האינטרנט: www.ganim.org

מערכת גתות, מתוך: שיאון ע', י-ם, קריית מנחם, ח"א 113 : 130-132

ממלא הנתונים: **תאריך עדכון:** חורף 2002

שחר פוני - אדריכל

יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

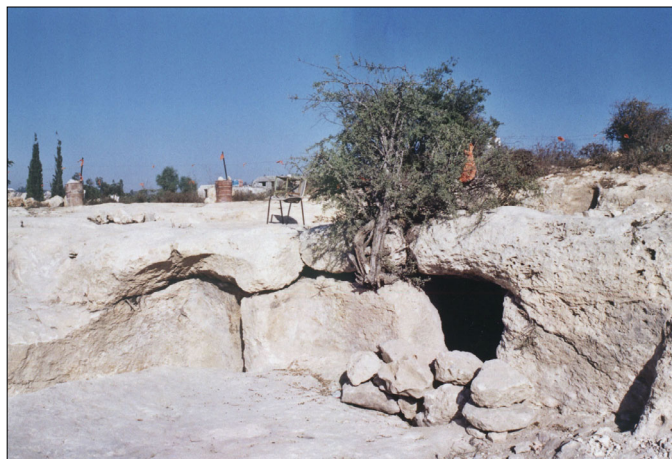
סביבת האתר

מתוך תיק מנדט

האתר בזמן החפירה, מתוך ארכיון הצילומים של רשות העתיקות

גת, בור איגום עם פתח צידי

משטח דריכה, בור שיקוע ובור איגום.
התמונה מתוך אתר האינטרנט: www.ganim.org

התמונה מתוך אתר האינטרנט: www.ganim.org